

זמים, הנהיגה את אוכלוסייה ומחננותיה (וישבותיה) ותושביה מבית המלך, וקראה עליה איכה ישבה בדרך וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי.

אמר רבי יוסי, לא גלו ישראל מהארץ ולא נחרב בית המקדש עד שפל ישראל נמצאו חכים לפני המלך, ועד שמנהיגי העולם נמצאו חכים בראשונה. זהו שכתוב (ישעיה א) עמי מאשריך מתעים ודרך ארחתך בלעו. שפיון שראשי העם הולכים ברשע, כל העם נמשכים אחריהם. רבי חייא אמר מכאן, ואם כל עדת ישראל ישגו - במה זה היה? משום שנעלם דבר מעיני הקהל, שעיני העם הם ראשיהם, שפל העם נמשכים אחריהם.

הלכו. עד שהיו הולכים ראו מקום אחד מדשן בעשבים ונהר מים זורם בו. ישבו. עד שהיו יושבים, פרח עוף אחד ורחש לפניהם. אמר רבי חייא, נקום מכאן, שודאי חוצבי הרים (שודרים) נמצאים כאן. קמו והלכו. עד שהחזירו ראשיהם, ראו אותם לסטים שרצים אחריהם. התרחש להם נס ומצאו לפניהם סלע אחד ובו מערה אחת. נכנסו לשם וישבו כל אותו יום וכל הלילה. פתח רבי חייא ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', פי הנני מושיעך מרחוק. מרחוק?! מקרוב הנה צריך להיות! והרי בארו את הפסוק הזה, מרחוק - כמו שנאמר וישבו מארץ מרחק. אבל מרחוק, כאותו שכתוב (שם לא) מרחוק ה'

בזווגא בה. איננו: לאשתפחא שמייה רבא. אמר רבי חייא, מאן אתר שריא לאתגלאה. אמר ליה, מבי מקדשא. דתמן שריא ולבתר אסחרת כל ארעא דישראל. לבתר כד נפקת מן ארעא, קמת על מדברא ותיבת תמן תלת יומין. דברת אוכלסהא ומשירייהא (ס"א ומתיבתהא) ויתבהא מבי מלפא, וקראת עליה (איכה א) איכה ישבה בדרך וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי.

אמר רבי יוסי, לא גלו ישראל מארעא, ולא אתחרב בי מקדשא, עד דישראל פלהו אשתפחו בחיובא קמי מלפא, ועד דדברי עלמא אשתפחו בחיובא בקדמיתא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה א) עמי מאשריך מתעים ודרך אורחותיך בלעו. דכיון דרישי עמא אזלין בחיובא, כל עמא אתמשכו אבתרייהו. רבי חייא אמר מהכא, ואם כל עדת ישראל ישגו, במאי הוי. בגין ונעלם דבר מעיני הקהל. דעיני עמא אינון רישייהו, דכל עמא אתמשכן אבתרייהו.

אזלו. עד דהוו אזלי חמו חד אתר מדשנא בעשבין, ונהר מיא דהוה נגיד ביה. יתבו. עד דהוו יתבי, פרח חד עופא ורחיש קמיהו. אמר רבי חייא, ניקום מהכא, דודאי נגרי טוריא הכא משתפחין, קמו ואזלו. עד דאהדרו רישייהו, חמו אינון לסטין דרהטין אבתרייהו, אתרחיש לון ניסא, ואשפחו קמיהו חד טיגרא, וחד מערתא ביה, עאלו תמן יתבו כל ההוא יומא וכל ליליא.

פתח רבי חייא ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', פי הנני מושיעך

מרחוק. מרחוק, מקרוב מיבעי ליה. והא אוקמוה האי קרא, מרחוק, כמה דאת אמר וישבו מארץ מרחק. אבל מרחוק, פההוא דכתיב, (ירמיה לא)

נראה לי. וכתוב (משלי לא) מִמְרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה. וימי היא? עמק הנחל, המקום שאותו נהר יוצא וזורם. ושב יעקב, כיון שכתוב אל תירא עבדי יעקב, מהו ושב יעקב? אלא כמו ששנינו, הקדוש ברוך הוא עלה למעלה למעלה, כמו שכתוב (תהלים י) לָמָּה ה' תַּעֲמֹד בְּרַחֵק, ומאותו מקום רחוק - הנני מושיעך.

וְשָׁב יַעֲקֹב - לְמִקְוֵמוֹ (לכסא), להזדווג עם פנסת ישראל. ושקט - זה יסוד. ושאנן - להשרות דיורו בה. ואין מחריד - מיצחק. כמו שנאמר (בראשית כז) וַיִּחְרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה, ועל זה כתוב (בראשית לא) וּפְתַח יַצְחָק. וכשמתעורר אותו הפחד, מסתלק היסוד למקום אחר. זהו שכתוב (ישעיה לג) פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים. בציון דוקא. ועל זה ואין מחריד. ועכשו הקדוש ברוך הוא הציל אותנו מרחוק והסתיר אותנו במקום הזה בהשקט ובשלווה, ואין מחריד מהכל. שששהקדוש ברוך הוא עושה נס, בכל הוא עושה.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (שופטים ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בְּרַק אִם תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלְכְתִּי וְגו', מה זה אומר? אלא אמר בְּרַק, הואיל ורוח הקדשה שורה עליה, בזכותה אנצל ולא ישרה עלי נזק. ומה בְּרַק סמוך על אשה להנצל בגללה - אנו, שהתורה עמנו, שהיא שמו של המלך הקדוש, על אחת כמה וכמה.

וְשָׁבוּ בְתוֹךְ אוֹתָהּ הַמְעַרָה כֹּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וכשירד הלילה, האירה הלכנה במערה. עברו שני סוחרים וחרמוריהם טעונים מיין וממאכל לעצמם, נחו על מטענם, ואומרים זה לזה: גלון כאן, נתן אכל ומשתה לחרמורים, ואנו נפנס למערה הזו. אמר לו

מִמְרָחֵק יִי' נִרְאָה לִי. וְכִתִּיב (משלי לא) מִמְרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה. וּמֵאֵן הִיא. עֲמִיקָא דְנַחְלָא, אֲתֵר דִּהוּא נְהַר נְגִיד וְנָפִיק. וְשָׁב יַעֲקֹב, כִּיּוֹן דְכִתִּיב אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב, מַהוּ וְשָׁב יַעֲקֹב. אֵלָּא כִּמָּה דְתַנִּינָן, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא סְלִיק לְעִילָא לְעִילָא, כִּמָּה דְכִתִּיב, (תהלים י) לָמָּה יִי' תַּעֲמֹד בְּרַחֵק, וּמַה הוּא אֲתֵר רַחֵק הַנְּנִי מוֹשִׁיעֶךָ.

וְשָׁב יַעֲקֹב, לְאַתְרֵיהּ (לבורסא), לְאַזְדוּגָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְשָׁקַט: דָּא יִסוּד. וְשָׁאנָן, לְמִשְׁרֵי דִיּוּרֵיהּ בְּה. וְאִין מַחְרִיד, מִיַּצְחָק. כִּמָּה דְאַתָּא אָמַר, (בראשית כז) וַיִּחְרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה (דף כ"א ע"א) וְעַל דָּא (בראשית לא) וּפְתַח יַצְחָק פְּתִיב. וְהוּא פְּתַח כַּד אֲתַעַר, אֲסַתְּלַק יִסוּד לְאַתֵּר אַחְרָא, הָדָא הוּא דְכִתִּיב, (ישעיה לג) פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים. בְּצִיּוֹן דִּיּוּקָא, וְעַל דָּא וְאִין מַחְרִיד, וְהַשְׁתָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂזִיב לָן מִרְחִיק, וְאַסְתִּיר לָן בְּהַאי אֲתֵר, בְּהַשְׁקַט וּבְשִׁלוּה, וְאִין מַחְרִיד מַכְלָא. דְכַד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַבִּיד נִיסָא כִּכְלָא עַבִּיד.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (שופטים ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בְּרַק אִם תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלְכְתִּי וְגו', מָאִי קָא מִיִּירִי. אֵלָּא אָמַר בְּרַק הוּאִיל וְרוּחַ קִדְשָׁא שְׂרִיא עָלֶיהָ, בְּזִכּוּתָהּ אֲשֶׁתִּזִּיב, וְלֹא לִישְׁרֵי עָלֵי נְזָקָא. וּמַה בְּרַק סְמִיךְ עַל אֲתַתָּא לְאַשְׁתִּזְבָּא בְּגִינָה. אֲנָן דְּאוּרִייתָא עֲמָנָא דְהִיא שְׁמִיהָ דְמִלְכָּא קִדְשָׁא, עַל אַחַת כִּמָּה וְכִמָּה.

וְתָבוּ גוֹ הוּא מְעַרְתָּא כֹּל הוּא יוֹמָא, כַּד רַמַּשׁ לִילִיא, אֲתַנְהִיר סִיחָרָא בְּמְעַרְתָּא.

עֲבָרוּ תְרֵי טַיִיעֵי, וְחַמְרֵיהוֹן טְעִינִין מַחְמָרָא וּמִיכְלָא לְגַרְמִייהוּ שְׁאָרֵי עַל מְטוּלָא. אָמְרֵי הָאֵי לְהָאֵי, נְבִית הָכָא, נִיחָב מִיכְלָא וּמִשְׁתִּיֵּיא לְחַמְרֵי, וְאַנָּן נְעוּל לְמְעַרְתָּא דָּא. אָמַר לִיה